

Hyvän ympäristön luominen kotona ja koulussa

TEE NÄIN:

- totea avoimesti lapsen puhumisen vaikeus rennosti ja hyväksyen, samalla painottaen, että tilanne on väliaikainen;
- vakuuta lapselle, että hän tulee kokemaan puhumisen helpompana, jos hän suhtautuu rauhallisesti ja yrittää edetä vain yhden askelen kerrallaan;
- jos mahdollista, vieraile lapsen kotona rakentaaksesi hyvän suhteen lapseen ei-uhkaavassa ympäristössä;
- luo rento ilmapiiri rohkaistaksesi lasta vuorovaikutukseen, niin ettei lapsi koe tulevansa painostetuksi puhumaan, esim. vastaa lämpimästi lapsen yrityksiin kommunikoida eleillä ja puhu lapselle kuin hän olisi puhunut;
- anna lapsen istua ja työskennellä koulussa kavereiden kanssa, joiden kanssa hän puhuu kotona
- ota käyttöön vaihtoehtoisia viestintäkeinoja (esim. osoittaminen, kuvan näyttäminen, valkotauluun piirtäminen) väliaikaiseksi tueksi tilanteisiin, joissa lapsi kokee puhumisen vaikeana (esim. isossa ryhmässä puhuminen, äidinkielen ja matematiikan tehtävät, joissa tarvitaan puhumista);
- ota opetukseen mukaan koko luokalle tai pienryhmälle suunnattuja toimintoja, joissa ei vaadita puhumista, tee selväksi *ennen* aloittamista, että ei tarvitse puhua;
- kutsu pienempien lasten vanhemmat osallistumaan luokan toimintaan, jotta he voivat helpottaa lapsen puhumista koulussa;
- rohkaise vanhempia kutsumaan lapsen luokkatovereita kylään koulun jälkeen ja lomien aikana;
- valmista lasta muutoksiin ja siirtymiin hyvin etukäteen valokuvilla, tutustumiskäynneillä ja kuvallisilla aikatauluilla;
- vakuuta lapselle, ettet pyydä häntä vastaamaan kysymyksiin, lukemaan ääneen tai toimimaan, *ellei lapsi viestitä sinulle, että haluaa tulla valituksi*;
- yritä löytää aikaa olla kahdestaan lapsen kanssa luokan nurkassa tai toisessa huoneessa. Puhu yhdessäolon ajan ja kysele kysymyksiä enemmänkin itseltäsi kuin lapselta. Näin tarjoat lapselle mahdollisuuden ennemmin kuin odotuksen osallistua, esim. 'Hmm, mietin, mihinkähän tämä menee?'; 'Katsopas tätä! Luulen, että sinulla on yksi tällainen, eikö olekin?';
- anna tehtäviä, jotka tarjoavat mahdollisuuden puhua tilanteissa, jotka tuntuvat lapsesta mahdollisesti vähemmän uhkaavilta, esim. 'Voitko viedä uuden oppilaan naulakoille ja näyttää hänelle, mihin hän voi laittaa reppunsa?' tai 'Vie äiti aulaan ja näytä hänelle pienoismallit, joita olemme tehneet kokoelmaan', tai 'Voitko auttaa (toista lasta) keräämään tavarat – hän ei ole varma, mitä hänen pitäisi tehdä';
- tue aktiivisesti lapsen ystävyysuhteita ja varmista, etteivät toiset lapset painosta lasta puhumaan ja ymmärtävät, että hän tulee puhumaan, kun on siihen valmis;
- käytä käsinukkeja, naamioita, äänellä toimivia leluja ja äänitettyjä viestejä vähentääksesi puhumisen pelkoa;
- jos luokassa käytetään nimenhuutoa, salli myös viittaaminen, ota käyttöön koko luokkaa koskeva sosiaalinen toimintamalli tai kysy nimiä siten, että kaikki vastaavat yhteen ääneen;
- varmista, että sukulaiset, muut opettajat, ruokalan henkilökunta ja iltapäiväkerhon ohjaajat ym. henkilökunta ymmärtävät lapsen tarpeet ja omaksuvat asianmukaiset toimintatavat.

ÄLÄ:

- loukkaannu tai ärsyynny, jos/kun lapsi pysyy vaiti;
- ano, lahjo tai haasta lasta puhumaan, älä myöskään osoita, kuinka tärkeää sinulle on, että lapsi puhuu;
- kysy suoria kysymyksiä, jotka asettavat lapsen huomion keskipisteeksi – erityisesti, jos muut katsovat ja odottavat vastausta;
- katso suoraan lapseen, kun olet tarjonnut mahdollisuuden puhua;
- ennakoi lapsen jokaista tarvetta;
- anna erityishuomiota hiljaa olemisesta, vaan anna myönteistä palautetta yrityksestä kommunikoida, auttaa ja osallistua, missä muodossa se tapahtuu.